

Letopis
NÁRODNE ČITALNICE

v

Ljubljani

Založila čitalnica.

Tisk J. Blaznikovih naslednikov v Ljubljani.

Letopis
NÁRODNE ČITALNICE

v

Ljubljani
začetkom leta
1888.

Založila čitalnica.

Tisk J. Blaznikovih naslednikov v Ljubljani.

I.

Čitalniški odbor
začetkom leta 1888.

Predsednik: dr. vit. Bleiweis-Trsteniški Karol.

Podpredsednik: Pakič Mihael.

Tajnik in knjižničar: Lah Evgen.

Blagajnik: Kadilnik Franc.

Odborniki:

Drenik Franc,	Skaberné Avgust,
Gerbić Franc,	Skalè Paul,
dr. Gregorič Vinko,	Soss Miroslav,
dr. Hudnik Matija,	Trstenjak Anton,
Ledenik Afred,	Zagorjan Anton.
Nolli Srečko,	

II.

Imenik društvenikov.

a) Častni društveniki:

- dr. Rački Franc, kanonik, itd. v Zagrebu.
Strossmajer Josip Jurij, vladika, itd. v Djakovu.
baron Winkler Andrej, vitez železne krone II. reda in Franc-
Josipovega reda, c. kr. deželni predsednik, itd. v Ljubljani.
dr. Zupanec Jernej, c. kr. notar, predsednik c. kr. notarske
zbornice, hišni posestnik, itd. v Ljubljani.

b) Ljubljanski društveniki:

- dr. Ambrožič Franc, mestni zdravnik.
Arce Josipina, zasebnica.
Arce Rajko, c. kr. poštni oficijal in h. posestnik.
Avšič Jakob, uradnik „Slavije“.
dr. Babnik Janko, c. kr. avskultant.
Bayr Alojzij, c. kr. rač. svêtnik v p. in h. posestnik.
Benedikt J. S., trgovec, posestnik in m. odbornik.
Benič Rudolf, pharmaceut.
Bernard Josip, trgovec in posestnik.
Bilina Ferdinand, trgovec in posestnik.
Blasnik Franja, solastnica tiskarne in posestnica.
dr. vit. Bleiweis-Trsteniški Karol, primarij, dež. poslanec,
m. odbornik in h. posestnik.
pl. Bleiweis-Trsteniška Karolina, em. c. kr. profesorja,
itd. vdova.
Bonač Franc, cand. juris.
Bončar Egidij, pekovski mojster in h. posestnik.
Boštjančič Josip, h. posestnik.
Bradaška Ferdinand, mag. uradnik.

- Branke Rajko, priv. uradnik.
 Brunet Franc, priv. učitelj.
 Bučar Franc, komptoarist.
 Businaro Ljudevit, friseur in posestnik.
 Celestina Josip, c. kr. pripr. profesor.
 Cernstein Vaclav, c. kr. nam. oskrbnik v p.
 Cvirn Ivan, priv. učitelj.
 dr. Čebašek Andrej, prelat, kanonik, itd.
 Čebašek Anton, župnik v p.
 Češnik Janko, trg. pomočnik.
 Daneš Lujiza.
 Dečman Anton, trg. pomočnik.
 Dekleva Josip, vodja dež. užitn. zakupu in h. posestnik.
 dr. Dereani Julij, sekundarij v dež. bolnici.
 Detela Oton, graščak, dež. poslanec in odbornik, itd.
 Deutsch Josip, trgovec.
 Dlouhy Heliodor, c. kr. fin. dir. koncipist.
 Dogan-Rodétova rodbina.
 dr. Dolenec Hinko, c. kr. dež. sodn. tajnik.
 Dolenec Oroslav, svečar, posestnik, m. odbornik in trg.
 zbornice svētnik.
 Dralka Josip, c. kr. vl. svētnik in posestnik.
 Drašler Paul, trg. poslovodja.
 dr. Drč Josip, c. kr. tab. tov. zdravnik.
 Drenik Franc, gl. zastopnik zav. „Fonciere“.
 Druškovič Andrej, trgovec in posestnik.
 Duffè Ivan, prvi mestni ingénieur.
 Fabian Ivan, trgovec in posestnik.
 dr. Ferjančič Andrej, c. kr. drž. pravd. namestnik in drž.
 poslanec.
 Foerster Anton, učitelj godbe in godbeni vodja v stolni
 cerkvi.
 Foerster Ljudmila.
 Forte Josip, trg. pomočnik.
 Friškovic Marija.
 Fuersager Leopold, trg. pomočnik.
 Fux Roza, prim. soproga in h. posestnica.
 Geba Franc, urar.
 Gecelj Josip, pom. uradnik.
 Gerber Josip, knjigovez in h. posestnik.
 Gerbić Franc, prof. glasbe in pevovodja nar. društev.
 Gerbić Milka.
 Gerdešič Josip, c. kr. višji sodn. svētnik.
 Giontini Marija, lastnica trgovine.

- Globočnik Anton, c. kr. vl. svētnik.
 Gnesda Josipina, hišna posestnica itd.
 Gnjezda Ivan, c. kr. višje realke profesor, itd.
 Goestl Franc, c. kr. poštni kontrolor.
 Gogola Ivan, c. kr. notar, itd.
 Gólias Antonija.
 Gólias Ivan, trgovec in posestnik.
 Goltsch Franc, črevljarski mojster in posestnik.
 Goričnik Franc, trgovec.
 Goršič Franc, orgljarski mojster in posestnik.
 Grasselli Peter, vit. žel. krone III. reda, župan, dež. poslanec, dež. glav. namestnik in h. posestnik.
 dr. Gregorič Vincenc, priv. zdravnik.
 Gričar Ivan, trg. pomočnik.
 dr. Gross Franc, c. kr. dež. sodnije pristav.
 Grošelj Jernej, c. kr. poštni oficijal.
 Hafner Jakob, ravnatelj priv. učilišču.
 Hanuš Jaromir, drugi mestni ingénieur.
 Hauptmann Adolf, lakirar in posestnik.
 Hofbauer Ana, dež. tajnika vdova, itd.
 Hofbauer Julita, učiteljica v Rehnovem zavodu.
 Hofbauer Marija.
 Hrasky Vladimir, dež. ingénieur.
 Hren Franc, veletržec, hišni posestnik in trgovske zbornice svētnik.
 Hribar Ivan, gl. zast. „Slavije“ in mestni odbornik.
 dr. Hudnik Matija, odv. koncipijent.
 dr. Illner Franc, m. pol. zdravnik.
 Jakopič Franc, trgovec in posestnik.
 Jamšek Ivan, trg. poslovodja in posestnik.
 Janda Ivan, pharmaceut.
 Janša Jernej, pekovski mojster in h. posestnik.
 vit. Janušowsky Julij, c. kr. drž. železnice uradnik.
 Jenko Alojzij, pekovski mojster in h. posestnik.
 dr. Jenko Ljudevit, priv. zdravnik.
 Jentl Anton, trgovec.
 Jerman Ivan, c. kr. davk. praktikant.
 Juvančič Karol, trgovec in posestnik.
 Kadilnik Franc, trg. denarničar.
 Kajzel Peregrin, trgovec.
 Kalan Andrej, mestni kaplan.
 Kandare Franc, not. koncipijent.
 dr. Kapler Josip, c. kr. okr. zdravnik.
 Kaučič Jakob, c. kr. vodja zemlj. knjig v p.

- Klein Anton, solastnik tiskarne, m. odbornik, trg. zbornice
světnik, itd.
- Klemenčič Josip, c. kr. priprav. profesor.
- Klun Karol, kanonik, drž. in dež. poslanec.
- Knez Anton, zasebnik.
- Knez Ivan, trgovec.
- Kobilčeva rodbina.
- Kočevar Franc, c. kr. dež. sodnije predsednik.
- Kokalj Matija, c. kr. brz. oficijal.
- Kolar Matija, stolni vikar.
- Kolman Franc, trgovec, posestnik in trg. zborn. světnik.
- Kosler Ivan, graščak.
- Košiček Ivan, c. kr. poštni oficijal.
- Košir Ivana, h. posestnica, itd.
- Košmelj Blaž, trg. potnik.
- Krašovec Kajetan, c. kr. car. oficijal v p.
- Kreč Matej, dež. tajnik.
- Kremžar Andrej, dež. bolnici oskrbnik.
- dr. Krisper Valentin, odv. koncipijent.
- Križaj Josip, drugi m. komisar in h. posestnik.
- Križnar Miroslav, stolni kanonik in župnik.
- Krsnik Uroš, trg. pomočnik.
- Krsnik Zorka.
- Krulec Ivan, m. učitelj.
- dr. Kulavic Ivan, stolni kanonik in sem. ravnatelj.
- Kunst Alojzij, črevljarski mojster.
- Kušar Josip, trgovec, posestnik, trg. zborn. predsednik, itd.
- Lachainer Karol, mag. uradnik m. posestnik.
- Lah Evgen, tajnik „Matici Slovenski“.
- Lavrenčič Josip, posestnik, itd.
- Lavrič Mihael, trg. poslovodja.
- Ledenik Alfred, trgovec in trg. zbornice světnik.
- Lenarčič Anton, c. kr. fin. komisar.
- Lenarčič Franja.
- Lenarčič Julija.
- Lenarčič Marija, hišna posestnica.
- Lentsche Karol, posestnik.
- Levec Franc, c. kr. r. profesor, okr. š. nadzornik in urednik
„Ljublj. Zvonu“.
- Levstek Emil, pharmaceut.
- Lilek Alojzij, trg. pomočnik.
- Lisec Ivan, ekspeditor južne železnice.
- Lozar Josip, trgovec in trg. zbornice světnik.
- Lukman Ana.

- Lukman Jakob, c. kr. rač. svētnik v p.
 Macák Ivan, c. kr. nadzornik kat. uradov.
 Majaron Danilo, drd. jur. in odv. koncipijent.
 Majdič Peter, lastnik umetnih mlinov.
 Marn Josip, c. kr. gimn. profesor, konz. svētnik, itd.
 Martinak Josip, c. kr. dež. sodnije svētnik.
 Materne Julija, hišna posestnica.
 Mathian Ivan, c. kr. dv. tovarnar in posestnik.
 Matijan Ivana.
 Mayer Viljem, trg. knjigovodja.
 Medved Josip, trg. pomočnik.
 Mejač Ivan, trg. pomočnik.
 Milave Andrej, trg. pomočnik.
 Milohnoja Ivana.
 Modic Josip, c. kr. rač. oficijal.
 Moos Julija, m. ravnateljica.
 dr. Moschè Alfonz, odvetnik, m. odbornik in dež. poslanec.
 dr. Munda Franc, odvetnik in h. posestnik.
 Murnik Ivan, ces. svētnik, dež. poslanec in odbornik, m.
 odbornik, vit. Fr. Jos. reda, trg. zborn. tajnik, itd.
 Naglas J. N., tovarnar in posestnik.
 Ničman Henrik, knjigovez, posestnik in m. odbornik.
 Nolli Srečko, kleparski mojster in m. odbornik.
 Novak Franc, aprob. gimn. suplent.
 Novakovič Ivan, trg. pomočnik.
 Orel Viktor, priv. uradnik.
 Orešec Franc, priv. učitelj.
 Paichel Anton, zobozdravnik in posestnik.
 Pajsar Josip, pom. uradnik.
 Pakič Mihael, trgovec, posestnik, m. odbornik in trg. zborn.
 podpredsednik.
 dr. Papež Franc, odvetnik in dež. poslanec.
 Parma Ivan, c. kr. pol. nadkomisar in vit. Fr. J. reda.
 Paternoster Josip, rač. ingrosist pri dež. knjigovodstvu.
 Pauschin Alojzij, trgovec in posestnik.
 Pelan Oton, not. uradnik.
 Perdan Ivan, trgovec, posestnik in trg. zbornice svētnik.
 Petelin Martin, aprob. gimn. suplent.
 Peterca Franc, trgovec, posestnik in trg. zbornice svētnik.
 Petrič Franc, trg. pomočnik.
 Petričič Vaso, trgovec, posestnik, podžupan in trg. zborn.
 svētnik.
 Petrovčič Anton, c. kr. rač. praktikant.
 Pfeifer Franc, c. kr. višji rač. svētnik.

- Pirc Gustav, c. kr. kmet. družbe tajnik in pop. učitelj.
 Pirc Karol, aprob. realski suplent.
 Pirc Maks, cand. juris.
 Plautz Ferdinand, trgovec in h. posestnik.
 Plečnik Marija.
 Pleiweis Josip, solastnik tovarne in h. posestnik.
 Pleško Karol, c. kr. dež. sodnije svetnik.
 Pleteršnik Maks, c. kr. gimn. profesor, itd.
 Počivavnik Ivan, gostilničar, mesar in h. posestnik.
 Počivavnik Karol, mesar.
 Pogačar Martin, knezošk. kancelar in č. kanonik.
 Pogačnik Matej, c. kr. poštni praktikant.
 dr. Poklukar Josip, vit. žel. krone III. reda, drž. in dež. poslanec, itd.
 Poljanec Alojzij, dež. prisilni delavnici oskrbnik.
 Pollak Karol, trgovec in h. posestnik.
 Povše Franc, vodja kmetijski šoli v p., veleposestnik in mest. odbornik.
 dr. Požar Lovro, aprob. gimn. suplent.
 Praprotnik Andrej, vodja prvi m. lj. šoli, itd.
 Premk Anton, c. kr. poštni kontrolor in h. posestnik.
 Pressl Avgust, c. kr. višji poštni oskrbnik.
 Pribil Ivan, uradnik „Slavije“.
 Prosenec Josip, glavni zastopnik „Aziende“.
 Pucihar Avgust, faktor tiskarne „Blasnikovih dedičev“.
 Pushnik Marko, not. koncipijent.
 Rabič Lovro, c. kr. poštni kontrolor.
 Raič Anton, c. kr. višje realke profesor.
 Ramm Albert, hišni posestnik.
 Ravnihar Franc st., dež. knjigovodja, posestnik in m. odbornik.
 Ravnihar Franc ml., c. kr. davk. pristav.
 Ravnihar Ljudevit, c. kr. dež. sodn. svetnik.
 Razinger Anton, m. učitelj.
 Rekar Ana, posestnica.
 Rekar Franc, stud. jur.
 Renschagg Ivan, trgovec in posestnik.
 Robič Luka, c. kr. višji d. nadzornik v p. in dež. poslanec.
 Rohrman Viktor, tovarnar in posestnik.
 Rosner Milan, trg. pomočnik.
 Rozman Franc, c. kr. dež. pl. urada oficijal, itd.
 Rulec Franc, tiskar.
 Sajè Ivan, uradnik „Slavije“.
 Schaeffer Vojteh, rokovičar.
 Schantel Franc, trgovec in posestnik.

- Schubert Marija.
 Schweitzer Josip, trg. pomočnik.
 dr. Semen Ivan, sem. profesor.
 Sever Josip, trg. pomočnik.
 Simonetti Izidor, poštni ekspeditor.
 Skaberné Avgust, trgovec.
 Skaberné Eduard, trgovec.
 Skalè Ivana, hišna posestnica.
 Skalè Ivanka.
 Skalè Paul, m. živinozdravnik.
 Skofizh Ivan, trgovec.
 Slatnar Josip, trg. pomočnik.
 Soss Miroslav, trgovec in posestnik.
 Souvan Ferdinand, veletržec in graščak.
 Souvan Franc Ks., veletržec, posestnik, trg. zborn. svetnik, itd.
 Sparowitz J., zlatar.
 dr. Staré Josip, c. kr. fin. prok. pristav, m. odbornik in h. posestnik.
 Strnad Vojteh, c. kr. tab. tov. pristav.
 Stuppan Andrej, kavarnar.
 Svetek Antonija, c. kr. rač. oficijala soproga.
 Svetek Ivan, ekspeditor južne železnice.
 Šarabon Mavrilič, stolni vikar.
 Šetine Ignacij, trg. pomočnik.
 Škofic Josip, trgovec.
 Šlegel Eduard, živinozdravnik.
 Šorn Vincenc, c. kr. jetn. nadzornik.
 Šraj Ivan, posestnik in zasebnik.
 Štamcar Avgust, uradnik „Slavije“.
 Štupica Viktor, pharmaceut.
 Šuman Josip, c. kr. gimn. ravnatelj.
 Tagliapetra Konstantin, glav. zastopnik „Assicurazione generali“.
 Tambornino Ana, lastnica trgovine in posestnica.
 Tavčar Alojzij, aprob. gimn. suplent.
 dr. Tavčar Ivan, odvetnik, m. odbornik in h. posestnik.
 † Tavčar Karol, trgovec in h. posestnik.
 Terpinc Franja.
 Terstenjak Anton, priv. uradnik in pisatelj.
 grof Thurn-Valsassina Gustav, vit. žel. krone II. reda, dež. glavar, graščak, predsednik c. kr. kmet. družbi, itd.
 Toennies Adolf, priv. ingénieur.
 Toennies Viljem, maš. ingénieur.
 Tomec Jakob, prvi m. komisar.

- Tomšič Ivan, c. kr. vadm. učitelj, m. odbornik, itd.
 Tomšič Jernej, zasebnik.
 Treven Franc, posestnik.
 pl. Trnkoczy Ubald, lekar in chemik.
 Trtnik Franc, d. bl. kontrolor, h. posestnik, m. odbornik, itd.
 Trtnik Josip, kroj. pomočnik.
 Turk Hugon, trgovec.
 Turk Ivan, hišni posestnik.
 Udovič Janko, uradnik „Slavije“.
 Urek Franc, trg. pomočnik.
 dr. Valenta Alojzij, c. kr. vl. svetnik, h. posestnik, profesor
 in vodja dež. bolnici.
 Valenta Vojteh, m. blag. uradnik.
 Valentinčič Ignacij, h. posestnik, m. odbornik, gl. zastopnik
 zav. „Austria“ in „Concordia“.
 Vavken Janko, trg. pomočnik.
 Vavrů Ivan, c. kr. gymn. prof. v p.
 Velkavrh Ivan, tovarnar, posestnik, m. odbornik, itd.
 Vencajz Ivan, c. kr. dež. sodnije svetnik.
 Verhunc Anton, trg. pomočnik.
 Vesel Rudolf, c. k. dež. plač. urada azistent.
 Vičič Ivan Ev., trgovec.
 Vidic Franc, trg. potnik in posestnik.
 Vidmar Ivan, c. kr. poštni azistent.
 Vilhar Ivan, trgovec, posestnik in vodja m. užitn. zakupu.
 Vodušek Matej, c. kr. gymn. profesor.
 Vohinc Franc, ekspeditor južne železnice.
 dr. Vok Franc, c. kr. notar, itd.
 Vončina Ivan, prvi mag. svetnik.
 dr. Vošnjak Josip, primarij, posestnik, dež. poslanec, dež.
 in m. odbornik, itd.
 Wagner Franc, c. kr. vodja pom. uradov v p.
 Wik Franc, m. ingénieur.
 Zagorjan Anton, not. koncipijent.
 Zamejc Gregor, pekovski mojster in hišni posestnik.
 Zamida Matija, drugi mag. svetnik.
 dr. Zarnik Valentin, odvetnik.
 Zdešar Lovro, tovarnar in posestnik.
 Zepihaj Ignacij, lithograf.
 Zevnik Josip, trgovec, posestnik in graščak.
 Zitterer vit. Casa-Cavalchina Matija, c. kr. stotnik v p.
 in m. odbornik.
 Zupan Tomo, c. kr. gymn. profesor, konz. svetnik, ravnatelj
 dij. zavodu „Collegium Aloisianum“, m. odbornik, itd.

dr. Zupanc Franc, c. kr. vl. koncipist in zdravnik.
 Zupančič Filip, stavbeni mojster in h. posestnik.
 Zupančič Vilibald, c. kr. pripr. profesor.
 Zupanec Urban, trg. pomočnik.
 Žagar Karol, dež. blagajnik, m. odbornik in h. posestnik.
 Žakelj Miroslav, c. kr. gimn. profesor.
 Železnikar Ivan, sourednik „Slov. Narodu“ in m. odbornik.
 Žitnik Ignacij, stolni vikar in urednik „Slovenca“.
 Žlogar Anton, mestni kaplan.

e) Unanji društveniki.

Krisper Valentin, tovarnar in posestnik v Radečah.
 Lukančič Ivan, nadingenieur na Dunaji.
 Prevc Valentin, trgovec in posestnik v Kranji.
 Sterlé Franc, nač. postaji v Zalogu.
 Svetec Luka, c. kr. notar, dež. poslanec in posestnik v Litiji.
 pl. Terbuhovič Teodor, c. kr. vl. praktikant v Radovljici.
 Traven Jakob, trgovec na Glincah.
 Zagorjan Ivan, župnik v Radečah.

Skupno število: 4 + 314 + 8 = 326.

III.

Poročilo o narodni čitalnici ljubljanski

za XXVI. društveno leto (26. dec. 1886. —
26. dec. 1887.)

Sestavil in poročal tajnik E. Lah v XXVII. občnem zboru dne 26/12 1887

Častna in hvaležna naloga se mi nuja, poročati v imenu odborovem o njegovem delovanji in društvenem življenji za pretečeno dobo. Hvaležno imenujem to nalogo, ker se je naše društvo v zadnjem letu razvijalo veliko živahnejše kot v prejšnjih, izvzemši seveda prvo desetletje, v katerem je imela naša čitalnica vsled pomanjkanja družih narodnih društev vse drugo nalogo in drugo pomembo, kakor jo ima sedaj. Dejal sem, da se je čitalnica v zadnjem letu živahnejše svetu pojavljala, kakor prej — res toli živahnejše, da si ne upam slavnega zbora nadlegovati z vsemi podrobnostimi, ki so se dogajale v zadnjem letu, marveč opozoriti le na najvažnejše društvene zadeve iz bližnje preteklosti.

XXVI. redni občni zbor, lani tega dne, vršil se je običajno in po običajnem dnevnem redu. V odbor so bili voljeni: gg. dr. vitez K. Bleiweis, Fr. Drenik, Fr. Gerbič, dr. V. Gregorič, Fr. Kadilnik, A. Ledenik, S. Nolli, M. Pakič, J. Rodè, P. Skalè, M. Soss, S. Stegnar, A. Terstenjak, A. Zagorjan in poročevalec, ki so se izjediniili v tem, da ima ostati gledé funkcij pri starem, da bodi tedaj g. dr. vit. Bleiweis vnovič predsednik, g. M. Pakič podpredsednik, poročevalec tajnik in knjižničar, g. Kadilnik pa blagajnik. G. Rodè se je takoj po izvolitvi odborništvu odpovedal, mesto po njem je ostalo izpraznjeno. Običajna odseka, gospodarski in veseljski, nista bila letos v permanenci, marveč sta se sestajala od slučaja do slučaja, kakor je ravno nanesla potreba, in razpravljaja v njiju področje spadajoča

vprašanja, kakor se jima je zdelo na korist društvu naj-
umestnejše, da jih konečno predložita odboru v potrdilo in
izvršitev.

V pretečeni dobi je imel odbor mimo pogostih manjših
posvetovanj 8 večjih rednih sej, namreč: prvo dné 3. janu-
varija, drugo dné 24. februvarija, tretjo dné 15. aprila, četrto
dné 11. junija, peto dné 14. julija, šesto dné 24. septembra,
sedmo dné 27. oktobra, osmo dné 29. novembra. Težavno
nalogo, zadovoljiti društvénike kolikor mogoče na vse strani,
ne da bi obremenil preveč društvene, ne ravno polne bla-
gajne, trudil se je odbor v vseh teh sejah po primernih,
opravičenih sklepih zvrševati, kakor je vedel in znal. Je li
prav postopal ali ne, o tem naj sodi današnji zbor.

Trije važnejši dogodki utegnejo pred vsemi drugimi za-
nimati slavni zbor, nanje hoče tedaj odbor tudi v prvi vrsti
obrniti zborovo pozornost; ti so: preosnova društvene
dvorane, obisk bratov Čehov in društvena petin-
dvajsetletnica.

Elementarna nezgoda, ki je zadela v noči med 16. in
17. februavarijem t. l. deželno gledališče, posegla je občutljivo
tudi v zgodovino in osodo „Dramatičnega društva“. Brez
strehe zateklo se je k čitalnici, proseč jo, naj mu dovoli
prireditve predstav v svojih prostorih. Le ti so bili pa pre-
tesni ter sploh za dalj časa niso mogli vstrezati modernim
dramatiškim zahtevam. Ker je bila dvorana sama ob sebi
že več let sem temeljite poprave zares potrebna, je odbor
sprejel ponudbo „Dram. društva“, naj se prostor toli preosnuje,
da bo vsaj deloma vstrezal. Da bi se zidalo novo gledališče,
ni bilo in tudi sedaj še ni tako hitro misliti. Vsled te po-
godbe, po kateri imata obe društvi stroške za popravo nositi
v precej enakih svotah, bila je dvorana tekom poletja po-
polnoma predelana: odpravljeni so stebri, odpravljena galerija,
razširjen prostor, prebarvana na novo cela dvorana, vpeljana
plinova razsvitljava z jako ličnimi svetilniki, prirejen popol-
noma gledališk oder, deloma stalen, deloma premakljiv, tako
da zadostuje za vsakovrstne gledališke predstave na jedni
in za čitalniške na drugi strani. Res, da je stalo to vse
ogromno denarja, toda ker je zahtevala to res nujna potreba
in ker se udeležita stroškov dve društvi, ker ne pade vse
breme na našo čitalnico, ker sta se obe društvi opravičeno
žrtvovali, meni odbor, da mu zbor tega potrebnega koraka ne
bo štel v zlo, tem boljše, ker se je preosnova zares ukusno
zvršila in ker se sme sedaj čitalniška dvorana prištevati
najlepšim in največjim, v katerej se dado vsakovrstne pred-

stave, zabave in veselice povoljno prirejati. „Dramatično društvo“ in „Čitalnica“ se zamoreta sedaj prosteje gibati in nekoliko lože čakata na obče zaželeni „Národní Dom“. Čitalnica sama utegne dobiti sedaj pomembo provizoričnega „Národnega Doma“.

Lani zaradi kužne bolezni preloženi pohod severnih bratov iz zlate Prage in družih čeških pokrajin, zvršil se je letos v dnéh od 8.—12. avgusta, zvršil tako sijajno in ugodno da z veseljem vsakdo misli na prijetne dneve, ko je imel priliko pozdraviti odlične goste na slovenskih tleh, občevati ž njimi in občudovati njih prijaznost in uljudnost. Bela Ljubljana in ž njo cela Kranjska sta se takrat slovesno opraviili; vsa društva so navdušeno teknovala, da kolikor mogoče primérno in dostojno sprejmô ljube jim goste. Vrstilo se je razkazovanje in ogledovanje z izleti, banketi, s koncerti itd. Tudi čitalnica ni zaostajala: bila je primerno zastopana v pomnoženem, iz zastopnikov vseh národnih društev sestavljenem odseku, kateri je imel nalogo skrbeti za program čeških slavnostnih dni. Priredila je 9. avgusta slovesen koncert s sodelovanjem društvenega pevskega zbora in vojaške godbe; v čitalniških prostorih se je vršil tudi slavnostni banket dné 10. avgusta. V znak hvaležnega spomina prejela je v dar lepo izdelano fotografijo češkega komiteja za slovenski izlet.

Društvo obstoji, 31. avgusta 1861. l. osnovano, že nad 26 let in bi bilo imelo praznovati svojo petindvajsetletnico že lani. Važni uzroki so napotili odbor, da je preložil slavnost petindvajsetletnice na letošnje leto. Najvažnejši uzrok je bila ravno že dalj časa nameravana poprava dvorane. Slučaj je ravno nanesel, da se je spojilo s praznovanjem slovesne petindvajsetletnice tudi praznovanje petindvajsetletnice obstanka društvene dvorane. V ta namen je priredil odbor slavnostno besedo dné 23. oktobra, ki se je vseskoz povoljno razvila, in že prej pooblastil poročevalca, da sestavi kratko društveno zgodovino, ki je izšla v „Ljubljanskem Zvonu“ in ki je ponatisnena v letošnjem letnem poročilu, jednako zgodovini prvega desetletja v letnem poročilu za l. 1872. Naj bi bilo društvu usojeno, jednako ugodno in morebiti še ugodnejše prebiti drugo petindvajsetletnico ter ućakati petdesetlino.

Čitalnica je zabavno-poučno društvo, njen namen tedaj zabava in pouk, odborova naloga pa skrb za doseg tega namena. K zadnjemu pripomorejo raznovrstni časopisi, k prvemu besede, koncerti in veselice.

Glede časopisov je ostalo letos večinoma vse pri starem. Miru je naročila čitalnica tudi letos 10 iztisov, da se razdelé med priprosto ljudstvo. Z novim letom ima prenehati „Slovan“, na katerega je bila „Čitalnica“ tudi naročena. Zastonj Čitalnica ni prejerala nobenega lista; za nekatere ima sonaročnike, ki obdrže potem list v last; jednega dobiva posojanega, za kar izreka odbor g. posojevalcu na tem mestu toplo zahvalo. Ilustrovana časnika „Neue Illustrirte Zeitung“ in „Ueber Land und Meer“ imata jednega in istega lastnika ter prinašata vsled tega zelo iste ilustracije ter podobno bralno gradivo. Želja izmed občinstva je merila nato, naj Čitalnica jednega teh listov opusti, da si tako prihrani skoro nepotrebne stroške. Odbor je tej želji vstregel.

Z zabavnimi večeri je šlo letos veliko gladkeje kakor v pretečenem letu; konštatovati je v tem obziru sicer mal, a vesel napredek. Vršilo se je vse gladkeje. Po parletnem prestanku je bilo odboru letos zopet mogoče zabavni program tako zvršiti, kakor ga je druga leta zvršiti le nameraval, v resnici pa zvršiti ne mogel. Gledé razvrstitve veselíc se je odbor držal starega reda in skrbel za to, da se je vršilo zadostno število plesnih zabav v predpustnem času, namreč troje, to je: plesna venčka dné 13. jan. in 19. febr. in sijajni Vodnikoví ples dné 1. febr. Plesi so se povoljno zvršili, udeležba je bila mnogobrojna, zabava živahna; svirala je vselej vojaška godba. Silvestrov večer imel je doslej običajni vspered in vršil se je v tem okviru, kakor prejšnji. Postna beseda je bila letos samo jedna in sicer 13. marcija. Druga je sicer izostala, to pa ne zaradi primanjkačega programa, ampak zategadelj, ker se je ravno ob onem času nakopičilo polno slavnostnih večerov, prirejenih in dalj časa nameravanih po družih društvih in korporacijah. Odboru je bilo tudi do tega, da je društvenikom mesto po tujih slučajnostih onemogočene postne besede primaknil jedno poletno veselico. Čitalnica priredila je namreč na društvenem vrtu letos dvoje poletnih veselíc: jedno 9. julija, drugo 9. avgusta, obe z vojaško godbo, obe proti mali vstopnini in jedno z loterijo na korist dvorani. Loterija, h katere ugodnemu vspehu je obilo pomogla darežljivost slovenskega občinstva s podarjenimi dobitki, je vrgla nad 170 glđ. čistega dohodka. Posebno dobro sta se obnesli predadventni besedi 23. oktobra in 27. novembra. Odbor dostavlja le željo, naj bi slavno čitalniško občinstvo k temu pripomoglo, da se vse prihodnje besede vrše jednako gladko, precizno in povoljno, vsem onim pa ki so k sijajnemu

izidu na ta ali oni način kaj primogli, se še jedenkrat tem potem najpristrčneje zahvaljuje.

Druzih veselice, ki so se vršile letos v društvenih zgornjih prostorih, omeniti je dvoje, obe v predpustnem času. Kegljačka zaveza „Edinost“ priredila je namreč letos zopet veselico na korist „Krajcarski družbi Národnega Doma“. Vsled humanitarnega namena prepustil ji je odbor za dotični večer, to je za 5. febr., prostore brezplačno. „Sokol“ je imel tudi letos svojo maškarado v čitalniških prostorih, katere mu je odbor za pustni torek, to je za 22. febr., prepustil pod običajnimi pogoji.

Vsled popravljene dvorane moral je odbor svoje stališče nasproti lastnemu in nasproti drugim društvom spremeniti. Zjedini se je v tem, da ne kaže več Miklavževe in Silvestrove veselice prirejati v tej podobi kakor doslej, in dal Sokolovemu odboru, ko je prosil za Miklavžev večer za dvorano, dvorano na razpolaganje le za besedo ali koncert, stranske prostore pa, kot pri vseh družih večerih, za gostilno. V enakem okviru se ima osnovati Silvestrova veselica čitalniška. Odbor Sokola s temi pogoji ni bil zadovoljen in Miklavžev večer je zategadelj žalibog izostal. Čit. odbor se je odločil sploh v vseh slučajih, bodisi pri dobrodelnih, bodisi pri družih ptujih veselicah, za zборе, predavanja, itd. zahtevati od dotičnih osnovateljev primerno odškodnino. V svesti si je, da mora tako postopati, ako hoče delovati v interesu društva, katerega blagor in gmotni vspehi mu morata biti častna dolžnost. Stališče mora biti z ozirom na izvanredne, ogromne stroške tako. Ako ga kdo obsoja, slobodno mu.

Jako živahno je bilo letos občevanje naše čitalnice z drugimi čitalnicami in sicer národnimi zabavnimi, literarnimi in poučnimi društvi. Kakor je redno vabila druge, posebno bližnje čitalnice in bralna društva k svojim besedam in veselicam, sprejemala je tudi od njih vabila ter se njih veselice po priliki udeleževala ali jih, kjer ni bilo drugače mogoče bratski pozdravljala. Omenjene naj bodo tu pred vsemi čitalnice in bralna društva v Celji, Cirknici, Dolu, Št. Ferjanu, Gorici, Kamniku, Kranji, Krškem, Loki, Metliki, Postojini, Solkanu, Spodnji Šiški, Trstu, Vipavi in Vrhniki. Od njih bodi posebej omenjena kot spominska slavnost praznovanje čitalniške petindvajsetletnice v Škofji Loki, katere se je naša čitalnica 11. sept. t. l. osebno udeležila.

Sprejela je pa naša čitalnica tudi celo vrsto vabil in častnih pozivov k drugim veselicam in slavnostnim prilikam. Premučno bi bilo za slavni zbor jih tu podrobno naštevati,

katero so bile, kako in kedaj so se vršile. Opozoriti hočem le na večje vseslovenske slavnosti te vrste, pri katerih tudi naše društvo ni izostalo. 3. in 4. maja praznovalo je „Slovensko pevsko društvo“ slovesno petindvajsetletnico svojega obstanka; slovenski živelj je bil na njej častno zastopan. 3. julij je veljal častnemu spominu prvaka, poslanca, govornika, izvrstnega podpornika in ustanovnika narodnih zabavnih in literarnih društev, nepozabljivega dr. Lovreta Tomana. Slovesnega odkritja spominske plošče in ž njim združenih drugih slavnostnih momentov udeležila se je v Kamni Gorici na Gorenjskem tudi naša Čitalnica po odboru, društvenikih in pevskem zboru. Veliko čitalničarjev, ob enem Sokolcev, poletelo je 14. in 15. avgusta na Krško k javnemu sestanku južnih telovadnih društev. 15. avgusta slavili so idrijski sorojaki spomin svojega in sploh slovenskega Maecenata, škofa Anton Alojzija Wolfa. K slavnosti povabljeni pridružila se je njegovim slaviteljem tudi naša Čitalnica po posebnih zastopnikih. Šest dni pozneje so praznovali koroški Slovenci zlatomašništvo svojega pogumnega in nevstrašljivega vodje, Andreja Einspielerja. Tudi naša Čitalnica mu je po svojem predsedniku osebno čestitala k temu redkemu prazniku. 28. avgusta je bila slavnostno blagoslovljena nova hiša „Kato-liške družbe rokodelskih pomočnikov“. Pri slavnosti, ki se je jako praznično zvršila, je bilo navzočih med drugimi tudi veliko čitalničarjev. 4. septembra praznovali so štajerski in ž njimi tudi vsi drugi Slovenci sedemdesetletnico staroste slovenskih pisateljev, nevtrudljivega žup. Davorina Terstenjaka, slavnost na katero naša Čitalnica nikakor ni pozabila. V dneh od 9.—11. septembra vršil se je v Ljubljani shod slovenskih velikošolcev. Del vsprejema temu shodu zvršili so velikošolci v naših čitalniških prostorih, pri kateri priliki je nadobudno mladež naša čitalnica simpatično pozdravila.

Omeniti mi je še nekaj v prvi vrsti pevskih in koncertnih večerov, v katere je tudi naša Čitalnica manj ali več dejansko posegla. Virtuoz na goslih, sloveči Fr. Ondriček je koncertiral 15. in 18. marcija tu v redutni dvorani. Slovenski domoljubi so mu po drugem večeru v naši društveni dvorani improvizirali slavnostni večer, ki se je povse dobro obnesel. — 9. junija priredil je Sokol v spodnjih društvenih prostorih zabavni večer z godbo in petjem, pri katerem je sodeloval tudi del čitalniškega pevskega zbora. — 3. novembra priredila sta društveni odbor in moški pevski zbor „Valentin“ večer in izročila slavljenču za njegov mnogoletni, prijazni, radovoljni in požrtvovalni trud v znak hvaležnosti in priznanja primerno darilo.

Razum čitalniških veselice in pa ptujih slavnosti, katerih se je odbor na ta ali oni način odmenil udeležiti, omeniti bi bilo onih skupščin, zborovanj, slavnosti, ki so se od strani družih društev vršile v naši Čitalnici. Preobširno bi bilo vse take prilike natančneje razpravljati. Omenim naj le, da je imel „Sokol“ letos zopet Sv. Treh Kraljev dan svoj letni občni zbor v čitalniški preddvorani, da so se posvetovali slovenski mestni volilci v naši dvorani 19., 20. in 21. marcija, da se je vršil XXII. redni veliki zbor „Matice Slovenske“ v društveni dvorani dne 13. aprila, da so nameravali sokolski strelci prirediti društveni venček v čitalniški dvorani dne 16. aprila, da se je vršilo dne 3. aprila predavanje o pokojnem Erjavci na korist Erjavčevi ustanovi, da je imelo društvo „Národní Dom“ dne 7. majnika in „Prva ljubljanska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda“ dne 31. majnika tu svoj občni zbor. V poletnem času so pavzirala zborovanja zaradi popraviljanja dvorane. Društvo „Národní Dom“ je nameravalo, kakor sploh že dvakrat, s čitalnico kombiniran koncert z bazarom v društvenih spodnjih in vrtnih prostorih na korist lastnemu fondu. Z ozirom na slabi finančni položaj lastnega društva in ker se je ravno takrat vršila poprava dvorane, ter je nameravala čitalnica vsled izvanrednih stroškov dobrodelni koncert na korist lastnemu fondu, je morala čitalnica kombinirano veselico opustiti. — Tudi letos je bilo 80 šolarjev in šolaric s pripomočjo rodoljubnih, radodarnih rok popolnoma opravljenih. Slovesna razdelitev obleke, letos že triindvajseta, vršila se je tu 18. decembra, to je predzadnjo nedeljo. Istega dne je imelo delniško društvo „Národná tiskarna“ v prostorih, katere ima „Dramatično društvo“ od „Čitalnice“ v najemu, svoj izvanredni občni zbor. Mimogredé bodi konečno še omenjeno, da so se razna národná društva, posebno v predpustnem času, zabavala in zborovala v društvenih gostilniških prostorih (Slavec, Pisateljsko podporno društvo, Sokolci in njih strelci, Društvo slovenskih biciklistov, itd.)

Naša čitalnica zanimala se pa ni samo za zabavo, ampak tudi za druga koristna in potrebna slovenska in slovanska podjetja: opozorila je na subskripcijo na korist Dolinarjevemu spomeniku, na Pagliaruzzi-Krilanova dela, razpečavala srečke na korist zgradbi učiteljskega doma v Zagrebu; zanimala se je za nabiranje doneskov na korist Dolenčevemu spomeniku; sploh vzbujala in navduševala za vse blago, dobro in koristno, kjer in kakor je bilo primerno in je spadalo v njeno področje.

Tudi brez ozira na društveno dvorano so se godile letos v čitalniških prostorih razne premembe. Počediti je bilo treba vhod in hodnike, skrbeti za nujno potrebne poprave v stranskih prostorih, odstraniti njih večje pomanjkljivosti. Društveno stanovanje se je pomnožilo za dve sobi, od katerih pride jedna k dobremu „Dramatičnemu društvu“, druga kavarnarju. Prirastek v najemščini je odbor primerno razdelil med oba faktorja, ki imata od tega v prvi vrsti večjo korist. Odbor je sedanjemu najemniku gostilne o sv. Mihaelu za 1. april 1888. l. odpovedal in skrbel tudi že za primernega naslednika, ki je položil po pogodbi izgovorjeno kavcijo in sploh obljubil, da se bo potrudil vsestransko vstrezati.

Konečno mi priostaje še na tem mestu spomniti se dostojno čitalniških pokojnikov, društvenih podpornikov ali prijateljev, ki so bili z našim društvom v posredni ali neposredni dotiki. Umrli so letos: 13. jan. gosp. profesor Fran Erjavec; 14. jan. gosp. kavarnar Ulrik Stuppan; 28. jan. gospa Božena Ottova; 29. jan. gosp. Jakob Počivalnik; 22. apr. gospa Marija Stegnar; 29. apr. gosp. Karol Ničman; 4. maja gospa Ivana Debevec; 8. maja v Gorici gosp. Anton Hribar; 4. jun. gospa Lucija Dimnik; 22. jun. gosp. Franc Suyer; 5. jul. gosp. Aleksander Strzelba; 20. jul. v Trstu gosp. Viktor Dolenc; 9. avg. gosp. Josip Krisper; 14. avg. v Kranji gospa Ivana Pleiweis; 8. sept. gospica Vekoslava Zajec; 14. sept. gospa Marija Drašler; 2. nov. gospa Marija Golob; 16. nov. gosp. Fran Levstik; 4. dec. gosp. Leopold Gregorič in 21. dec. gosp. Jos. Bernard st. — Vsem čitalniškim pokojnikom blag spomin, njih sorodnikom, ožjim prijateljem in znancem pa izraz sožalja in sočutja.

IV.

Pregled o društveni petindvajsetletnici.

Sestavil Evgen Lah.

Kakor je obče znano, imamo Slovenci preveč društev: preveč, ker z ozirom na gnotni položaj slovenskega življa ne morejo vsled prevelikega števila vsa vspevati; nekatera celó le životarijo, druga imajo pa slabše vspehe, nego bi jih morala imeti. Ljubljana sama ima 76 društev, izmed njih seveda veliko več slovenskih, ali vsaj nevtralnih, kakor pa nemških. Pravijo, da so Hrvatje veliko živahnejši ljudje kot Slovenci, da se radi po društvih gibljejo in razveseljujejo; vendar ima njih prestolnica 25 društev menj kot naša Ljubljana. Slovenci imamo vsakovrstna društva: znanstvena in leposlojna, humanitarna in podporna, poučna in zabavna, strokovna in glasbená, itd. itd.

Preveč bi že bilo jih naštevati, ali vsaj mučno poslušati vsa različna njih imena. Namen moj je danes le, podati vam nekoliko, morebiti zanimivih črtic o društvu, katero pripada najstarejšim slovenskim društvom, govoriti nekoliko o ljubljanski čitalnici. Društveni tajnik sem si bil izbral nalogo, sestaviti povodom društvene petindvajsetletnice nekoliko obširnejšo društveno zgodovino. Brskal sem v ta namen po zaprašenih društvenih listinah, kolikor se jih ni v teku časa pogubilo; prišel pa sem kmalu do prepričanja, da mi ne bo mogoče stavljené si naloge zvršiti. Zatekel sem se še k „Novicam“, ki so jako vestno poročale o važnejših čitalniških dogodkih. Dobil sem sicer nekoliko pregleda, toda tega, kar bi mi bili podali skrbno in dosledno sestavljeni društveni zapisniki, mi „Novice“ niso mogle podati. Hočeš nočeš moral sem opustiti prvotni načrt in sestavil sem si le površni obris o društvenem delovanji, iz katerega vam podajem tukaj nekoliko črtic.

Jeseni 1861. leta je izšel v št. 39 „Novic“ poziv provizoričnega odbora do slovenskega občinstva. Podpisani so bili gg.: V. C. Zupan, dr. Janez Bleiweis, Fr. Ks. Souvan st., dr. E. H. Costa, M. Ambrož, J. Macun, J. Horak, J. Pleiweis, dr. J. Orel, dr. A. Vojska in V. Krisper. Društvena pravila so bila potrjena

z vladnim odlokom z dné 30. avgusta 1861. l. št. 723. Zanimanje je bilo ogromno; oglasbe za pristop sta sprejemala J. Blasnik in Fr. Ks. Souvan st. Po deželi so snovali podobore. Število pristopivših članov je bilo od dné do dné večje. Že dobre tri tedne pozneje je bilo možno sklicati I. občni izredni zbor „k Mokarju“ (Hôtel Elephant) na dan 20. oktobra. Predsedoval mu je dr. J. Bleiweis. Sprejeta sta bila njegova dva nasveta, da provizorno v tem zboru voljeni odbor deluje le dva mesca in da ima mestu 11 odbornikov 15 članov mimo predsednika in blagajnika. Slovesen začetek čitalnice naj bi bil pa storjen s slovesno besedo, ki se je vršila „pri Mokarji“ ali „pri Slonu“ dné 24. novembra istega leta. Otvoril je besedo predsednik Ambrož s primernim nagovorom, za njim je prebral dr. J. Bleiweis došle pozdrave, med njimi onega mariborske čitalnice, koje pravila so bila potrjena le pet dni za pravili ljubljanske čitalnice. Podpisali so ga: dr. J. Ser nec, J. Šuman in dr. V. Pavlič. Vspored, ki se je zatem jako gladko vršil, bil je z burno pohvalo vsprejet in je obsejal: Alegorijo patrijotičnega zadržaja, deklamacijo, samospeve, čveterospeve, zборе, produkcije na klavirji, itd. Z velikanskim navdušenjem so peli kot zadnjo točko Jenkov: „Naprej“. — Po dovršenem programu ples. Tako „Novice“. A ni misliti, da bom popisoval vsako besedo, veselico, sejo itd. Storil sem to le pri prvi, ker je bila, kakor omenjeno, slovesni začetek čitalnici.

Ako le nekoliko natančneje opazujemo čitalniško delovanje v različnih letih, vriva se nam nehoté veliki dejanski razloček med čitalnico v prvih in poznejših, oziroma sedanjih letih. Svoje dni je imela čitalnica veliko hvaležnejšo nalogo, kakor jo ima dandanes. Svoje dni, ko je bila skoro jedino društvo, ni bila nikoli v nevarnosti, da bi bila jednakomerna in dolgočasna; dandanes se to lahko zgodi, ker je v jednom in istem delokrogu težko v jednomer podajati novih stvari. Svoje dni so bili v čitalnici združeni vsi slovenski elementi, vse stroke. Dandanes je slovenski živelj na vse strani razcepljen; vsaka slovenska težnja mora biti že izražena v svojem društvu. Razvajeni smo, tekmuje mo. Zakaj, tega sami ne vemo, če natančneje preudarjamo. Menj društev, le koristna in zares potrebna društva, vspehi bi bili ugodnejši, namene bi bilo lože in bolje dosežati. Odtod vzrok, da je bilo prvo desetletje za čitalnico veliko sijajnejše, kakor ostala novejša doba. Kar se je hotelo mikati in likati, kar se je hotelo zabavati in zavédati, vse se je shajalo v čitalnici. Politično nasprotje takrat tudi ni bilo toliko in mar-

sikdo, ki nam je dandanes nasproten ali celo sovražen, razveseljeval se je takrat v čitalnici.

Razven že omenjenega izrednega občnega zboru je imelo društvo vsako leto po jeden občni zbor in sicer vedno decembra meseca in večinoma na sv. Štefana dan. Bilo je tedaj 26 rednih občnih zborov. Le IX. redni občni zbor se je nekoliko zapoznil in bil mestu o Božiči 1869. leta še le Sv. Treh Kraljev dan 1870. leta. Razven ravno omenjenega tudi niso bili na dan sv. Štefana: I., II., III., V., XIV. in XX.; vendar so bili vsi o božičnem času, le XIV. je bil že 13. decembra.

V izrednem občnem zboru razglašena pravila so veljala neizpremenjena do leta 1880. Tega leta so bila nekoliko prenarajena. Ako mi je govoriti ob odbornikih, omeniti moram, da jih je bilo po prvotnih pravilih 17., po novejših pa 15. Čitalnica voli odbornike za dobo jednega leta, in sicer vselej v občnem zboru. Le-ti izmed sebe volijo predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in po potrebi tudi knjižničarja.

Čitalnica je imela tri predsednike. Prvi predsednik z dobo treh let ji je bil Mihael Ambrož; za njim osemnajst let dr. Janez vitez Bleiweis; sedaj šesto leto dr. Karol vitez Bleiweis. — Podpredsednikov je bilo šest: Prvi in le prvo leto je bil trgovec Karol Holzer; za njim dve leti semeniški ravnatelj dr. Leon Vončina; potem štiri leta dr. Josip Orel, potem sedem let dr. E. H. Costa; za njim devet let društveni častni član dr. Jarnej Zupanec; sedaj četrto leto Mihael Pakič. — Tajnikov je imela čitalnica osem: Prvi tajnik ji je bil, kakor tudi že tajnik provizoričnega odbora, umrli prof. J. Macun; drugi pet let ravnatelj Andrej Praprotnik, tretji šest let dr. Josip Poklukar; četrta tri leta Franc Ravnihar; peti šest let Josip Pfeifer, šesti za dobo jednega leta Matej Kreč, istotako sedmi Franc Drenik; končno poročevalec četrto leto. — Blagajnikov je bilo sedem: Prvi dve leti Ivan Več; za njim jedno leto Ivan Fabian; potem dve leti Franc Kadilnik; za njim jedno leto Ivan Vilhar; potem dve leti F. P. Videc; za njim jedno leto Karol Cvajer; potem pet let Andrej Kremžar; za njim sedaj tri-najsto leto Franc Kadilnik.

Ako se pomisli, da ima odbor po 15, oziroma 17 članov in da je bil že petindvajsetkrat ponovljen, ne bode se nam zdelo veliko število 88 različnih odbornikov, ki jih je čitalnica štela doslej. Nihče vendar ni bil v vsi dobi čitalniškega obstanka odbornik. Jeden bi bil izvestno društvu v čast in

ponos vstrajal, ako bi ga ne bila na veliko škodo Slovenstvu prehitro vzela smrt. V mislih mi je dr. Janez vitez Bleiweis, ki je bil 21 let društveni odbornik in pravi oče društvu. Vreden vrstnik mu še živeči častni član čitalnice, ki je bil tudi 21 let društveni odbornik, je dr. Jarnej Zupanec, ki vedno rodoljubno misli na naše društvo. Jeden član odbora je sedaj devetnajsto leto odbornik, jeden osemnajsto leto, jeden je bil 17, jeden 16, jeden 14 let, dva po 13, dva po 12, dva po 11, dva po 8 let, pet po 7, sedem po 6, trije po 5 let, štirje po 4, štirinajst po 3 leta, petnajst po 2 leti, 25 jih je bilo odbornikov po jedno leto. Na vsacega odbornika pride tedaj doba treh in pol let. — Zastopani so bili v odboru zelo mnogovrstni stanovi. Največ, 24, pripadalo jih je trgovskemu stanu, 17 uradniškemu, 11 odvetniškemu, 7 je bilo posestnikov, jednako toliko profesorjev in učiteljev na drugi strani; 6 je bilo zdravnikov, 4 so bili notarskega stanu, po 3 duhovniki, graščaki in obrtniki, 2 zastopnika zavarovalnic, jeden pisatelj in žurnalist.

Sej so imeli odbori krog 250; v prvem času bolj pogostokrat kot pozneje: v prvih mesecih vsak teden, v prvi polovici drugega leta vsacih 14 dnij, potem pa ves čas vsak mesec po jedno; sedaj nekaj let sem v zimski sezoni vsak mesec, v poletni vsaka dva meseca. Sploh pa ni bila doba od jedne do druge seje nikoli tako natanko določena. Kadar je nanesla potreba, bila je seja sklicana, brez ozira na dobo, ki je že pretekla od zadnje seje.

Odbor se je po navadi delil v dva odseka: veseliški in gospodarski. Naloga odsekoma je izražena že v njiju naslovih. Kar se tiče delovanja veseliškega odseka in njegove naloge: skrbeti za prirejanje besed, iger, koncertov, plesnih zabav, deklamacij itd. — bila je tudi seveda v prvih letih njegova naloga veliko obširnejša in hvaležnejša, kakor v poznejšem času, ko sta jeden del društvenih namenov prevzeli društvi: „Sokol“ in „Dramatično društvo“. Mimo sedaj običnih besed, koncertov in plesnih zabav bile so v čitalnici prva leta zelo pogoste: berila, deklamacije in gledališke predstave. Prvih je prirejala čitalnica po štiri na leto; gledaliških predstav je bilo po čitalnici prirejenih do novembra 1867, ko jih je v roke vzelo „Dramatično društvo“, triindvajset. Pač je čitalnica tudi pozneje prirejala in prireja še dandanes dramatične proizvode, toda le krajše in kot posamezne točke besedam.

Besed, koncertov, plesnih zabav itd., kombiniranih ali pa samih záse, je bilo v čitalnici do novega 1887. leta 231.

Prvo leto je priredila čitalnica še v svojih prvotnih tesnejših prostorih 11 besed, deloma z deklamacijami, berili, deloma tudi s plesom. Oktobra 1862. leta se je preselila v svoje sedanje prostore in priredila tu prvo besedo 22. novembra. Drugo leto je prineslo čitalnici 12 raznovrstnih besed, tretje 10, četrto 9, peto 11, šesto 7, sedmo 9, osmo in deveto po 11, deseto 9, enajsto 11, dvanajsto 7, trinajsto in štirinajsto po 8, petnajsto 10, šestnajsto 7, sedemnajsto 6, osemnajsto 9, devetnajsto 6, dvajseto 9, jedenindvajseto 11, dva-, tri- in štiriindvajseto po 10, petindvajseto 9.

Dosti izmed čitalniških besed je imelo dobrodelne namene. Velikansk vspeh je imela beseda na korist ubogim Notranjcem, prirejena po čitalnici in drugih narodnih društvih na Velikonočni ponedeljek 1. 1865. Še vedno sijajen vspeh je imela beseda na korist ubogim Dolenjcem, prirejena na Velikonočni ponedeljek 1. 1866. Dne 15. aprila 1871. l. priredila je čitalnica besedo na korist razdrškim pogorelcem; 26. avgusta istega leta besedo na korist vižmarskim pogorelcem; 11. julija 1872. l. besedo na korist ponesrečenim Čehom; 10. avgusta istega leta je bila beseda na korist cesar Franc-Josipovi zalogi za oficirske vdove. Dne 16. avgusta 1873. l. je bila v čitalnici beseda na korist poškodovanim Dolenjcem; 7. septembra istega leta na korist zakladu za Mandelčev spomenik. Oktober 1874. l. je prinesel besedo v pomoč po nevihtah prizadetim Dolenjcem in vrhniškim pogorelcem; novembra istega leta je bila beseda v pomoč ponesrečenemu slovanskemu skladatelju. 30. decembra 1875. l. je bila v čitalnici beseda na korist v Avstro-Ogersko pribeglim hercegovskim in bosniškim siromakom; 28. maja 1876. l. beseda na korist siromakom na mahu; 26. avgusta istega leta beseda na korist logaškim pogorelcem. Dne 28. julija 1878. l. je priredila čitalnica besedo v podporo po odhodu rezervistov v Bosno in Hercegovino zapuščenim sirotam. Dne 23. marcija 1879. l. napravilo je dramatično društvo v čitalnici besedo na korist čitalnici. Dne 2. julija 1882. l. je bila v čitalnici beseda na korist „Narodnemu domu.“ Dne 12. julija 1885. l. konečno je bila v isti namen tu v čitalnici prirejena beseda.

Veliko besed je imelo slavnosten in spominsk značaj. Omeniti mi je pred vsem vsakoletnih Vodnikovih besed, prvotno besed s plesom, v novejšem času le plesov, v prvih dneh februarja. Neomenjene ne smejo ostati iz začetka decembra ali konca novembra pogoste besede na čast Preširnovemu spominu. L. 1862. vršila se je beseda na čast

Vipavskim gostom. Beseda 8. marcija l. 1863. rodila je „Matico Slovensko.“ Posebno sijajna je bila beseda dné 20. oktobra 1865. l. v spomin rojstvenega dné Čitalniškega in Sokolovega, pa tudi oktoberske diplome. Dné 9. junija 1867. l. je bila beseda na čast hrvaškim gostom. Dné 22. aprila 1876. l. priredila je čitalnica besedo na čast dr. Františku Palackemu. Dné 19. novembra 1878. l. praznovala je čitalnica na slavnostni način sedemdeseti god svojega nepozabljivega predsednika dr. J. vit. Bleiweisa. Dné 20. aprila 1879. l. bila je slovesna beseda v proslavljenje srebrne poroke Njiju Veličanstev. Dné 27. junija 1880. l. je bila v čitalnici beseda na čast došlim hrvaškim gostom. Dné 16. julija 1881. l. je bila osnovana svečanost na slavo slovanskih apostolov ss. Cirila in Metoda. Dné 19. avgusta 1883. l. je priredila čitalnica slavnostno besedo na čast rojstvenega dné Nj. Veličanstva. Dné 25. novembra istega leta slavnostno besedo na čast spominu društvenega ustanovitelja dr. J. vit. Bleiweisa-Trsteniškega. Dné 12. julija 1885. l. je bila v čitalnici beseda v spomin sijajnih dnij l. 1883. o navzočnosti Nj. Veličanstva.

Za izborna reševanje glasbenih delov društvenih besed skrbeli so zlasti krepki, navdušeni pevski zbori pod spretnimi vodji. Prvi čitalniški pevovodja je bil profesor Anton Nedved; naslednik mu od družega leta počenši dalje več let Fabjan. Za njim je vodil nekoliko časa provizorno čitalniško petje Vojteh Valenta, potem V. Prohaska. Po V. Prohaski je prevzel vodstvo petja za nekoliko več ko dve leti iz Prage došli Anton Foerster, dokler je ni preobložen za stalno izročil Vojtehu Valenti, kateri je častno in sijajno vstrajal kot društveni pevovodja več kot petnajst let. Od sept. 1886 sem vodi tudi čitalniško petje profesor Fran Gerbić. Vsem gospodom gre čast, da so marljivo in vestno reševali svojo nalogo. Da ni bil njih trud zaman, kažejo sadovi in vspehi, kaže velika navdušenost, ki jo ima Slovenstvo vseskoz za ubrano, preprosto in umetno petje. Pete pesmi so bile pri raznih besedah toli mnogovrstne, da tu ni prostora jih posebej naštevati. V čitalnici je bilo slišati zborov. moških, ženskih, mešanih, osmospevov, čveterospevov, trospevov, dvospevov, samospevov, itd.; romanc in kavatin, arij in pesem, šaljevih spevov in operet itd. itd. Mimo obilih, Slovenstvu slavnoznanih solistov in solistinj iz društvenega pevskega zbora, katerim gre v tej stvari vsa čast in hvala, omeniti bi bilo tudi cele vrste tujih in odličnih gostov od blizu in daleč, ki so bili

vsi z navdušenostjo sprejeti ter so za svoje izborni petje želi zasluženno pohvalo.

Od prvega početka sem je čitalnica poleg vokalne glasbe marljivo gojila tudi instrumentalno ter skrbela za to, da bi se bil osnoval iz čitalniške srede močan orkester. Nikoli se pa, žal, vkljub hvalevrednemu potezanju in trudu nekaterih požrtvovalnih rodoljubov, ta lepa ideja ni mogla povspeti do zaželenega vrhunca. Domači orkester je zamrl, pozneje se zopet oživil, vendar ne za stalno. Šele v novejšem času zvršuje to nalogo „Glasbena Matica“ dosledneje in vspešneje. Pač je spravila čitalnica na svoj oder iz svojih močij tudi dobre, časih celo sijajne stvari. Največkrat so ji morali pa vendar pomagati do zaželenega vspeha, da zadovolji svoje društvenike tudi v tem oziru, nečitalniški krogi. Vselej pa, kadar je kak godbeni umetnik bival v Ljubljani, potrudila se je čitalnica pridobiti ga za kak svoj večer. Slišati je bilo zarad tega pogostokrat produkcij tujih umetnikov na klavirji, goslih, citrah, cellu in družih godalih.

Predmet čitalniškim besedam so bile pogostokrat, zlasti pa pri spominskih slavnostih, obletnicah itd., deklamacije, večkrat navlašč na dotično priliko se nanašajoče, resne in šaljive, slavnostne in priproste. Zaslug v tej meri si ni pridobilo jedino le moštvo, častno je to stroko gojilo in v veselje društvenikom, odborovim pozivom in vabilom vedno prijazno ustrezajoč, zvrševalo sebi v ponos ženstvo naše. Ako se je odboru v pretečenih letih posrečilo stavljeni sebi nalogi častno zadostovati, ima v tem oziru obilo zaslug nežni naš spol.

Prehajam k drugi vrsti točk društvenim besedam in zabavam, pri kateri sta jednako požrtvovalno tekmovala moštvo in ženstvo. V mislih so mi gledališke predstave, ki jih je ves čas prirejala na svojem odru čitalnica naša. Ko še ni bilo „Dramatičnega društva“, imela je v tem oziru čitalnica veliko večjo in tudi hvaležnejšo nalogo. Do novembra 1867. l., tedaj v teku šestih let, priredila je čitalnica v svojih prostorih triindvajset večjih in manjših predstav, vseskozi s povoljnim vspehom. Največ zaslug za predstave prvih let si je pridobil g. Jakob Zabukovec, ki je igre sam slovenil in tudi dobro igral. Ko se je v omenjenem času lotilo istega leta osnovano „Dramatično društvo“ te naloge, ni mogla biti čitalnici v prvi vrsti skrb za to. Vendar gledališke igre v čitalnici niso nikoli prenehale in z enakim naporom so se naši diletantje marljivo urili ter želi za prijazni svoj trud zasluženno priznanje. Vsako leto, posebno o postnem in adventnem času, prirejala je čitalnica pri običnih besedah po-

slušalcem priljubljene krajše igre ter s tem kolikor toliko pripomogla k boljšemu vspehu veselice in zabav. Ta običaj se je ohranil do današnjega dne. Bodi vsem požrtvovalnim rodoljubom in rodoljubkinjam, ki so v ta namen kaj pripomogli, najpristrčnejša zahvala!

Z besedami v ozki zvezi ali vsaj v nekaki dotiki, bila so mnogovrstna znanstveno-poučna in tudi popularna berila, bodisi resnega ali humorističnega obsega, prvotno osnovana od čitalniškega odbora, ali pa vsaj iz srede društvenikov, tedaj vendar iz društva. Dosti dobrih, zdravih mislij je bilo tu izraženih, dosti humorja razvitega; obilo so pripomogla berila k pouku in zabavi. Taka predavanja je čitalnica pozneje kot društvo opustila, prirejala so jih v čitalnici druga društva ali pa osebe, in sicer na korist narodnim ali pa humanitarnim podjetjem. To nalogo imajo v novejšem času „jour fixe“ zimske sezone, ki jih prirejata ali „Pisateljsko podporno društvo“ ali pa „Sokol“.

Običaj čitalniški iz prejšnjih let „prirejati ob ugodnem letnem času izlete v bližnjo ali pa tudi nekoliko daljšo mestno okolico“ je prešel v novejšem času popolnoma v prvi vrsti ali v področje „Sokolovo“ (z običnim dežjem), ali pa v najnovejšem času nekaj tudi v področje „Pisateljskega podpornega društva“.

Jeden del prvotne čitalniške naloge je prevzelo mimo „Dramatičnega društva“ in „Sokola“ še tretje narodno društvo, to je „Glasbena Matica“. To društvo v novejšem času sijajno napreduje in si pridobiva od dné do dné med Slovincem trdnejših tal. Kar se čitalnici vkljub hvalevrednemu trudu in žrtvam nekaterih njenih društvenikov po večkratnih poskusih v tej meri ni posrečilo, kakor bi bilo želeti z ozirom na korist stvari same, posrečilo se bo „Glasbeni Matici“. Morebiti ji bo namreč že v kratkem mogoče stopiti pred slovensko občinstvo s toli potrebnim domačim orkestrom, ki bo imel za narodne društvene namene veliko pomembo.

Resnejše, za društveni obstanek važnejše, bilo je in mora biti delovanje gospodarskega odseka. Glavna njegova naloga je skrbno čuvati nad društvenim premoženjem in previdno paziti, da se ohrani ravnotežje med dohodki in troški. V prvem letu, ko je imela čitalnica še manjše društvene prostore, bili so tudi njeni troški manjši, znašali so 1388 gld. 82 kr.; takrat je bilo pa tudi še menj udov in zarad tega svota dohodkov v znesku 2044 gld. 68 kr. manjša; prebitek je znašal 655 gld. 86 kr. Višje so bile že potrebe poznejših let. Nastopna tabela nam kaže stan premoženja zadnjega dvajsetletja :

Leto	Dohodki		Troški		Prebitek		Nedostatek	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
1868	3833	86	3886	78	—	—	52	92
1869	3753	75	3810	33	—	—	56	58
1870	3826	01	3619	76	206	25	—	—
1871	4791	40	4905	84	—	—	114	44
1872	4388	42	4152	09	236	33	—	—
1873	4152	03	4211	48	—	—	59	45
1874	3830	69	3873	16	—	—	42	47
1875	3738	30	3778	02	—	—	39	72
1876	4447	75	4630	12	—	—	182	37
1877	4094	11	3999	62	94	49	—	—
1878	3969	72	4038	64	—	—	68	92
1879	4381	97	4244	47	137	50	—	—
1880	4124	06	4173	08	—	—	49	02
1881	4625	30	4707	36	—	—	82	06
1882	5073	62	5153	73	—	—	80	11
1883	6149	42	6118	37	31	05	—	—
1884	5306	22	5075	74	230	48	—	—
1885	4144	84	4280	99	—	—	136	15
1886	4098	34	4200	80	—	—	102	46
Skupni	82729	84	82860	38	936	10	1066	67
	— 130 gld. 57 kr.				— 130 gld. 57 kr.			

Iz povedanega je razvidno, da sta se odbor, oziroma gospodarski odsek, po vsi moči sicer, toda, žal, ne vselej z najsijajnejšim vspehom, ker od slovenskega občinstva ne v zaželeni meri podpirana, trudila, vzdržavati ravnotežje med društvenimi dohodki in troški. Konečni vspah je vendar še precéj zadovoljiv, če pomislimo, da število narodnih društev posebno v novejšem času ogromno narasta, da je težko povsod gmotno vstrajati, da je pa vkljub temu letni primanjkljaj znašal povprek le po 6 gld. 87 kr. Višina troškov in dohodkov je še precéj močno menjavala: po navadi so znašali od 4000—5000 gld., časih so segli še pod 4000 gld., časih pa tudi skočili nad 5000 in celo nad 6000 gld. (cesarski dnevi iz l. 1883).

Najvažnejši vir čitalniškimi dohodkom so doneski društvnikov, bodisi že samih, ali pa z rodbinami, tukajšnjih ali pa zunanjih. Ko je bilo število čitalnic in bralnih društev po deželi še zelo redko, imela je ljubljanska čitalnica veliko

1884: 4770'22 - 4626'22 -- 114' --
 1888: 4651'01 - 4584'38 --- 66'63
 1889:

več unanjih članov, kakor dandanes: nekdam nad 100, sedaj še menj kot 10. Glavni steber čitalnici so in ostanejo stanovitni društveniki; seveda ta steber ni tako trden, kakor bi moral biti in kakor bi bilo prvemu poučenemu in zabavnemu zavodu na Slovenskem pristojno. Peščica društvenikov je, ki so vstrajali pri društvu od prvega početka do današnjega dne. Res je, da je obilo rodoljubov, ki bi bili sigurno in z veseljem vstrajali, pokosila neizprosna smrt; nasprotno se jih je pa društvu tudi dosti izneverilo. Na njih mesto so morali stopiti drugi, da je število ostalo staro, ali da se v bistvu vsaj ni močno izpremenilo. Da bi se čitalnici posrečilo (in več pozornosti brez dvojbe zasluži) dobiti vsaj 300 zanesljivih, stanovitnih in rednih plačnikov, bilo bi njeno stališče osigurano, društvo in njegovi odbori pa vednih skrbij za prihodnost prosti. Naslednja tabela poučuje nas o natančnejšem številu društvenikov iz zadnjega dvajsetletja:

Leto	Število društvenikov				Leto	Število društvenikov				Leto	Število društvenikov			
	častnih	ljubljanšk. *)	zunanjih	skupno		častnih	ljubljanških	zunanjih	skupno		častnih	ljubljanških	zunanjih	skupno
1867	—	245	75	320	1874	1	303	30	334	1881	2	297	7	306
1868	—	266	70	336	1875	1	278	28	307	1882	3	316	6	325
1869	1	292	52	345	1876	1	288	21	310	1883	3	324	5	332
1870	1	274	54	329	1877	1	279	18	298	1884	3	306	4	313
1871	1	281	46	328	1878	1	225	10	236	1885	4	322	5	332
1872	1	312	31	344	1879	2	256	11	269	1886	4	308	5	317
1873	1	312	29	342	1880	2	281	9	292	1887	4	288	26	315
										1888	4	287	6	313
										1889	4	303	8	320
										1890	4	314	8	337
										1891	4	325	8	337
										1892	4	327	15	345

Preobširno bi bilo opisavati natančneje zgodovino družin manjših dohodkov, ki so se ponavljali v vseh društvenih računskih sklepih: to so povrnene najemščine podnajemnikov raznih delov društvenega stanovanja, dohodki veselice in porabe dvorane od strani družin društva, itd.

Poleg troškov ali pravo za pravo nad troški za že opisovane besede in plese so izdatki za stanovanje. Le jedno leto jo bila čitalnica v skromnejših prostorih pri „Mokarji.“ Potem se je pa preselila v sedanje prostore, v katerih biva tedaj nad štiriindvajset let. Dvorana je bila naviašč v ta namen prizidana. Najemščina za skupno stanovanje z dvo-

*) V zadnjih letih so imeniku tukajšnjih udov dodani tudi zvršujoči neplačujoči člani.

rano in vsemi postranskimi prostori je znašala letnih 1400—1800 goldinarjev, za katere je dobivala čitalnica letnega povračila od 600—1000 gld. Poleg drugih vsako leto običnih izdatkov (pevovodstvo, sluga, luč in kurjava, (vsak izmed teh omenjenih izdatkov v znesku 300—400 gld.) so važna rubrika med troški naročnine na časnike, bodisi že zabavne, poučne ali politične. Svoje dni je imela čitalnica nekoliko več časnikov na razpolaganje, ker jih je dobivala nekoliko brezplačno, ali od dotičnih uredništev ali pa tudi od privatnih oseb. Troški ki jih ima društvo v ta namen vsako leto, znašali so vedno od 300—400 gld. Imela je pa čitalnica časopisov:

političnih zab.-poučnih skupaj				političnih zab.-poučnih skupaj			
L.	1867	25	+ 25 = 50	L.	1877	27	+ 23 = 50
"	1868	31	+ 22 = 53	"	1878	21	+ 19 = 40
"	1869	33	+ 23 = 56	"	1879	21	+ 19 = 40
"	1870	26	+ 21 = 47	"	1880	22	+ 18 = 40
"	1871	26	+ 23 = 49	"	1881	22	+ 19 = 41
"	1872	28	+ 24 = 52	"	1882	21	+ 21 = 42
"	1873	28	+ 24 = 52	"	1883	21	+ 19 = 40
"	1874	31	+ 24 = 55	"	1884	21	+ 19 = 40
"	1875	30	+ 27 = 57	"	1885	22	+ 19 = 41
"	1876	28	+ 23 = 51	"	1886	18	+ 19 = 37

1887: 18+19 = 37
 1888: 21+19 = 40
 1889: 22+22 = 44
 1890: 20+25 = 45

Sploh je bilo v čitalnici na razpolaganje 191 raznovrstnih časopisov; izmed njih 106 političnih, 70 beletrističnih in poučnih, 15 pa oboje vrste skupaj. Dobivala jih je čitalnica: 36 iz Dunaja, 23 iz Ljubljane, 20 iz Prage, 18 iz Zagreba, 9 iz Celovca, po 7 iz Novega Sada in Trsta, 6 iz St. Peterburga, 5 iz Maribora, po 4 iz Gorice, Karlovca, Stuttgarta in Zadra; po 3 iz Berolina, Budimpešte, Budyšina, Lipsije, Lvova, Monakovega, Moskve in Piseka; po 2 iz Belega Grada, Brna, Grada, Pariza in Skalice; po 1 iz Benetek, Cetinja, Cincinatija, Einsiedelna, Hildburgshausna Novega Mesta, Siska, Sušaka, Varaždina in Varšave. Časopisov je bilo 65 nemških, 42 slovenskih, 26 hrvaških, 25 čeških, 10 ruskih, 9 srbskih, po 4 francoski in slovaški, 3 poljski, 2 laška in 1 sorbsk.

To so važnejši podatki, osvetljeni tako, kakor se da o njih sploh poročati, ker primanjkujejo natančnejša poročila. Letna poročila, ki jih društvo o svojem delovanji izdaja, so pač v nekaterih ozirih natančna, splošno pa vendar ne toli natančna, da bi se dala na njihovi podlagi sestaviti obširna in pregledna zgodovina. To bi se dalo zvršiti le s pripomočjo vestnih zapisnikov ob odborovih sejah, katerih pa ni.

v. Računsko Sklep

vseh dohodkov in stroškov ljubljan-

Zaporedna številka	D o h o d k i	V gotovini		V obli- gacijah	
		gld	k	gld.	k
		1	Ostanek gotovine lanskega leta	22	92
2	Doneski društvenikov	2999	87		
3	Dohodki najemščine:				
	a) gostilna gld. 520.75				
	b) kavarna " 177.90				
	c) dram. društvo " 71.40				
	d) kustos " 84.—	854	05		
4	Dohodki veselie:				
	a) Silvestrov večer gld. 132.—				
	b) sijajni ples " 53 —				
	c) veselica na vrtu " 181.24				
	d) petindvajsetletnica " 124.60	490	84		
5	Razni dohodki:				
	a) poraba dvorane gld 35 —				
	b) prodani papir " 19.20				
	c) odškodnina za kurjavo " 20.84				
	d) od na pol oddanih listov " 7.50				
	e) prodani lustri " 12 —	94	54		
6	Obresti od obligacij	45	—		
7	Naloženi denar pri obrt. društvu izplačan	233	—		
8	Volilo ranj. gosp. bar. Ant. Cojza (1 obligacija za 1000 gld. nom. vrednosti)			770	—
9	Volilo ranj. gosp. Jos. Strzelbe (1 delnica „Narodne tiskarne“)			60	—
10	Pohištvo v vrednosti			1000	—
	Skupni dohodki	4740	22	1830	—
	Če se odtegnejo stroški	4626	22		
	Ostane gotovine	114	—		

poročilo.

računa

ske Čitalnice za društveno leto 1887.

Zaporedna številka	S t r o š k i	V gotovini		V obli- gacijah	
		gld.	k	gld.	k.
1	Stanovanje	1783	48		
2	Pevovodja	300	—		
3	Kustos	408	—		
4	Časniki	337	10		
5	Besede in plesi	705	46		
6	Luč in kurjava:				
	a) plin gld. 167 44				
	b) sveče " 183 76				
	c) petrolej " 60.—				
	d) drva " 75 22	486	42		
7	a) Davek obitniški gld. 39 63				
	b) " od premoženja " 22 05	61	68		
8	Pisanje not	35	27		
9	Zavarovanje polišta	11	15		
10	Nagrobni venee Erjavcu	16	42		
11	Slikanje dvorane	225	—		
12	Povrneno posojilo	50	—		
13	Hišna popravila in druge potrebe	206	24		
	Skupni stroški	4626	22		

V Ljubljani, 24. decembra 1887.

France Kadilnik,
blagajnik

Račun za l 1887. pregledala in v najlepšem redu in natančnosti našla.

V Ljubljani, 6. januarija 1888.

Zmagoslav Rohrman m. p.

Urban Zupanec m. p.

b) **Pro-**
ljublanske Čitalnice

Zaporedna številka	D o h o d k i	V gotovini			
		posamezni		skupaj	
		gld.	k.	gld.	k.
1	Ostanek gotovine leta 1887	—	—	114	—
2	Doneski društvenikov :				
	a) 140 udov po gld. 9 —	1260	—		
	b) 120 " " " 14 —	1680	—		
	c) 5 " " " 4 —	20	—	2960	—
3	Doneski najemščine :				
	a) gostilna	550	—		
	b) kavarna	190	—		
	c) dram. društvo	100	—		
	d) kustos	84	—	924	—
4	Doneski besed	—	—	200	—
5	Razni doneski :				
	a) dvorana	50	—		
	b) papir	20	—		
	c) oddani časopisi	7	50		
	d) zaostali dolg društvenikov	25	50		
	e) zaostali dolg od davka	39	—	142	—
6	Obresti od obligacij	—	—	45	—
	Dohodki	—	—	4385	—
	Če se odtegnejo stroški	—	—	4351	—
	Ostane	—	—	34	—

račun

za društveno leto 1888.

Zaporedna številka	S t r o š k i	V gotovini			
		posamezni		skupaj	
		gld.	k.	gld.	k.
1	6 delnic po 10 gld.	—	—	60	—
2	Stanovanje	—	—	1783	—
3	Pevovedja	—	—	300	—
4	Kustos	—	—	408	—
5	Časniki	—	—	350	—
6	Tisek	—	—	100	—
7	Kurjava in luč	—	—	350	—
8	Besede in plesi	—	—	500	—
9	Zaostali dolg od tiskarskih potrebsčin i. dr.	—	—	200	—
10	Prvi plačilni obrok za vpeljavo plina	—	—	100	—
11	Hišne potrebe	—	—	200	—
	Stroški	—	—	4351	—

V Ljubljani, dné 24. decembra 1887.

France Kadilnik,
blagajnik.

VI.

Programi

besedam in plesom, koje je národna čitalnica ljubljanska priredila tekom leta 1887.

- I. V soboto 15. januarija: plesni venček.
- II. V torek 1. februarija: sijajni ples.
- III. V soboto 19. februarija: plesni venček.

Začetek vsem plesnim veselicam ob 8. uri zvečer.

Pristop k plesnima venčekoma imajo izključljivo le čč. p. t. društveniki čitalniški, k sijajnemu plesu pa tudi po društvenikih vpeljani gostje, ki plačajo po 1 gld. vstopnine.

Pri vseh plesnih veselicah je igral oddelek vojaške godbe c. kr. domačega pešpolka „baron Kuhn“ št. 17.

IV. Program društveni besedi dné 13. marcija 1887.

1. Iv. pl. Zajc: „Pozdrav brodara“, moški zbor z baritonovim samospevom; solist gospod A. Pucihar.
2. S. Gregorčič: „Lavorika na grob možu“; deklamuje gospod dr. L. Požar.
3. Liszt: a) „Faust-Valček“, b) „Tannhäuser-Paraphrase“; na glasoviru igra gospica Kubiček.
4. Fr. Gerbić: „Gondoljerjeva pesem“; poje ženski zbor.
5. dr. B. Ipavic: a) „Lahko noč!“, b) „Pred durmi“; poje gospod A. Dečman.
6. a) Mendelssohn: Andante iz koncerta za gosli, b) Vieuxtemps: „Airs variés“; igra na goslih gospod Eberhart, na glasoviru spremlja gospod pl. Janušowsky.
7. Fr. Gerbić: „Moj spominek“; poje mešani zbor.

V. Program društveni besedi dné 9. julija 1887.

1. „Koračnica“; igra vojaška godba.
2. Nicolai: Overture iz opere „Die lustigen Weiber von Windsor“; igra vojaška godba.
3. Tovačovsky: „Veltava“; moški zbor.
4. grof Würtemberg: „Verlobungs-Toaste“, valček; igra voj. godba.
5. Nedved: „Domovina“; moški zbor.
6. Verdi: Tercet iz opere „I due Foscari“; igra vojaška godba.
7. Gerbić: „Na razhodu“; moški zbor.
8. Eberhart: „Lustige Zeiten“, polka française; igra vojaška godba.
9. Lisinski: „Predivo je prela“, moški čveterospev; pojó gg. Razinger, Pribil, Štamcar in Paternoster.
10. Wagner: Entrée-Akt iz opere „Lohengrin“; igra vojaška godba.
11. Vogl: „Naše reke“; moški zbor.
12. Hertel: Potpourri iz baleta „Flick und Flock“; igra vojaška godba.
13. Král: „Colosseum“, mazurka; igra vojaška godba.
14. Gerbić: „Pod prozorom“, moški čveterospev; pojó gg. Razinger, Pribil, Štamcar in Paternoster.
15. Strauss: „Nordseebilder“, valček; igra vojaška godba.
16. Windsor: „Es war ein Traum“, pesem za bariton; igra vojaška godba.
17. Loterija.

VI. Program slavnostni besedi v spomin petindvajsetletnici društvenega obstanka v prenovljeni društveni dvorani 23. oktobra 1887.

1. Nagovor predsednikov.
2. Förster: „Naše gore“; poje mešani zbor (nov);
3. Chopin: Fantazija v f-molu; igra gospodičina Mila Šumanova.
4. F. S. Vilhar: „Ljubičica“; moški zbor (nov).
5. Curschmann: „Vijolica“, pesem za troje glasov; poje ženski zbor (nov).
6. Bazin: „Križarji na morju“; moški zbor.
7. Ples.

Godbo pri plesu oskrbljuje privatni orkester pod vodstvom gosp. Stiaral-a.

Vstopnina: Udje čitalnicé plačajo po 50 kr. za osebo, po 1 for. za rodbino; neudje po 1 for. za osebo.

VII. Program besedi dné 27. novembra 1887.

1. Haydn : „Oj spomlad dojdí“ ; mešani zbor iz prvega oddelka oratorija „Štirje letni časi“ s spremljevanjem na glasoviru.
2. S. Gregorčič : „Jeftejeva prisega“ ; deklamuje gospica J. Hofbauer-jeva.
3. Förster : „Pjevajmo“ ; moški zbor.
4. a) Moszkowski : „Pri zibeli“, b) Baumgartner : „Mladoletje“ ; samospeva gospice F. Lenarčič-eve.
5. Škraup : „Mi temna okrog se vlega noč“ ; moški četvero-spev ; pojó gg. J. Trtnik, A. Štamcar, A. Pucihar in J. Paternoster.
6. M. Bruch : „Koncert v G-molu“ za gosli s spremljevanjem na glasoviru ; igra g. Wagner, spremljuje g. pl. Janušowsky.
7. Verdi : Finale iz opere „Ernani“ ; ensemble s samospevi in spremljevanjem na glasoviru ; solisti : gospa M. Gerbičeva, gg. A. Razinger, A. Pucihar in J. Paternoster.

VII.

Časopisi,

ki se nahajajo v čitalnici začetkom leta 1888.

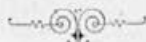
a) Politični:

1. Agramer Tagblatt (Zagreb).
2. Dolenjske Novice (Novo Mesto).
3. Edinost (Trst).
4. Hist.-pol. Fragmente (München).
5. Hlas Naroda (Praga).
6. Laibacher Zeitung (Ljubljana).
7. Mir (Celovec).
8. Naša Sloga (Trst).
9. Neue Freie Presse (Dunaj).
10. Novice (Ljubljana.)
11. Obzor (Zagreb).
12. Parlamentär (Dunaj).
13. Politik (Praga).
14. Politische Fragmente (Dunaj).
15. Slovanski Svet (Ljubljana).
16. Slovence (Ljubljana).
17. Slovenski Gospodar (Maribor).
18. Slovenski Narod (Ljubljana).
19. Soča (Gorica).
20. Südsteierische Post (Maribor).
21. Vaterland (Dunaj).

b) Poučni in zabavni:

1. Alte und neue Welt (Einsiedeln).
2. Bazar (Leipzig).
3. Buch für Alle, 2 izt. (Stuttgart).
4. Danica (Ljubljana).
5. Dom in Svet (Ljubljana).
6. Fliegende Blätter (München).
7. Humoristickè listy (Praga).
8. Illustrierte Frauenzeitung (Berlin).
9. Kmetovalec (Ljubljana).
10. Leipziger ill. Zeitung (Leipzig).
11. ИИВА (St. Petersburg.)
12. Rogač (Ljubljana).
13. Učiteljski Tovariš (Ljubljana).
14. Ueber Land und Meer (Stuttgart).
15. Vienac (Zagreb).
16. Vrtec (Ljubljana).
17. Vrtnar (Ljubljana).
18. Zlata Praha (Praga).
19. Zvon (Ljubljana).

Skupaj 21 + 19 = 40.

VIII.

Red pri branji časopisov.

1. V čitalnici sme vsak bralec le en časopis na enkrat pri sebi imeti in ga mora potem izročiti onemu, kdor ga je najprej naprosil zanj.

2. Kdor hoče brati liste domá, naj se oglasi do 29. decembra vsacega leta, in ako bi se jih oglasilo več za en list, se bo srečkalo za celo sledeče leto. Kdor se oglasi med letom, pristopi v red, v kojem se je oglašil.

3. Nikomu pa se ne more od enega časopisa več dati, kakor en zvezek, in tudi ne več kakor **troje** časopisov na enkrat za domače branje.

4. Kdor želi časopise sprejemati za domače branje, naj jih imenuje v posebnej za to zmiraj v čitalnici pripravljenej knjigi, dostavi naj svoje ime in stanovanje.

5. Vsako sredo in soboto se morajo sprejemati zvezki in z drugimi zamenjavati.

VSEBINA.

I. Čitalniški odbor	3
II. Imenik društvenikov :	
a) častnih	4
b) ljubljanskih	4—12
c) unanjih	12
III. Letno poročilo tajnikovo	13—20
IV. Pregled o društveni petindvajsetletnici	21—31
V. Računsko poročilo	32—35
VI. Programi besedam in plesom	36—38
VII. Imenik društvenih časopisov	39
VIII. Red pri branji časopisov	40

